

ПРОБЛЕМИ ПЕРВИННОГО ЕТАПУ В ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ СЦЕНІЧНИМ МОВЛЕННЯМ

Викладання сценічного мовлення у вузах культури й мистецтва займає одне з провідних місць у системі підготовки майбутніх акторів. Складність та багатоаспектність викладання цієї дисципліни зумовлює особливу відповідальність викладача, який вперше відкриває студентам-почагківцям таємниці техніки, логіки, виразності мовлення, правильної інтонації, вміння створювати мовний образ тощо.

Перш ніж розпочати навчання сценічній мові слід дати студентам Декілька порад - загальних рекомендацій, які допоможуть їм на

початкових етапах оволодіння цією дисципліною. Наводимо ці поради у вигляді тез-звертань до студентів:

1. Гарне мовлення - це інструмент, правильне користування яким допомагає не тільки досягти поставлених цілей, але й зміцнити загальне здоров'я. Правильно поставлене мовлення пов'язане з техніками, призначеними природою для збереження довгої працездатності, такими, як володіння ресурсами подиху, голосу. Сценічне мовлення також сприяє формуванню навичок правильної організації мислення й почуттів. Ці особливості дозволяють багатьом професійним акторам давати блискучі бенефіси навіть у дуже солідному віці.

2. У кожної людини є всі умови для того, щоб опанувати мовленням. При систематичному виконанні рекомендованих вправ певний результат гарантований при будь-яких початкових навичках.

3. Не поділяйте своє мовлення на дві категорії - професійне і побутове, неухильно вдосконалюйте повсякденне мовлення, тим самим виробляючи міцні навички.

4. Поради, що підвищують ефективність виконання вправ такі:

- при виконанні вправ не робіть „бар'єр” зі складених рук або схрещених ніг: по-перше, мовою жестів подібні „бар'єри” означають „я не розумію / не приймаю” або „не хочу бути зрозумілим / прийнятим”; а по-друге, фізіологічно вони зменшують обсяг грудної клітини або затискають діафрагму, що зменшує ресурси для мовлення;

- при виконанні вправ, особливо спочатку, часто виникають мимовільні рухи голови, рук, ніг (звичайно мірні погойдування). Згодом неконтрольовані рухи зникнуть самі, але цей процес краще контролювати (свідомо уникати цих рухів).

5. Поради щодо „техніки безпеки при опануванні мовленням”:

- бережіть ваш мовленнєвий апарат: уникайте різких температурних перепадів (дуже холодної й гарячої їжі й напоїв, холодного повітря, протягів і т.п.);

- намагайтеся не дратувати голосові зв'язки: намагайтеся уникати перебування у щойно пофарбованому помешканні, у місцях ¹³ забрудненим повітрям тощо; не галасуйте;

- у край негативний фактор при оволодінні мовленням - паління. Якщо ви все ж таки палите, пам'ятайте, що це категорично протипоказано протягом як мінімум п'ятнадцяти хвилин після занять;

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ МИТЦІВ

- оскільки під час занять м'язи вашого мовленнєвого апарату одержують відчутне фізичне навантаження, протягом п'ятнадцяти хвилин після занять постарайтеся нічого не їсти й не пити;

- не займайтеся голосовими вправами, якщо ваш мовленнєвий апарат не в порядку (захриплість, нежить і т. п.). А ось артикуляційні й дихальні вправи виконувати не тільки можна, але й корисно. Але при сумнівах краще втримайтеся;

- не перестарайтеся. Можливості голосових зв'язок навіть при добре поставленому голосі - не більше чотирьох годин безперервного мовлення. Краще займатися меншу кількість часу, проте регулярно.

6. Не виконуйте мовних вправ, поки не отримаєте вказівки педагога щодо їх виконання. Для закріплення навички (правильної або неправильної) досить шести-семи повторень, а для її виправлення потрібно вже шістдесят-сімдесят.

7. Гарне мовлення - це діамант, шліфувати який необхідно все життя. Так само, як і будь-яка навичка (спорт, знання іноземної мови, гра на музичному інструменті), навичка гарного мовлення, навіть успішно закріплена, втрачається, якщо її не використовувати постійно (перші ознаки регресу помітні вже після місячної перерви). Тому, крім занять із педагогом, вам необхідні самостійні заняття для підтримки форми. Тривалість їх індивідуальна, у середньому досить десятих хвилин по два рази на день. Необхідно також читати вголос різні тексти, контролюючи при цьому себе за допомогою звукозаписувальної апаратури (якщо є така можливість).

Запропоновані рекомендації, як показує досвід, є досить ефективними на початку опанування студентами навичок з дисципліни „Сценічне мовлення”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Довгань Л. М. Культура сценічного мовлення : навч. посібник / Л. М. Довгань. - Одеса : Аудиторія, 2006. - 72 с.
2. Клименко В. Ваш вихід, панове, або Акторська майстерність для початківців / Клименко, В. Буток. - К. : Таксон, 2002. - 236 с.
3. Комякова Г. Слово в драматическом театре / Г. Комякова. М. : Искусство, 24. — 136 с.
4. Лидс Д. Убедительная речь. Как привлечь, заинтересовать и воодушевить аудиторию / Д. Лидс ; пер. с англ. - М. : АСТ: Астрель, 2007. - 351 с.

5. Наконечна О. В. Детермінанти створення і втілення сценічного образу в театральному мистецтві : монографія / О. В. Наконечна. - Одеса : Астропринт, 2006. - 248 с.

Робота містить загальні рекомендації, що можуть бути дані студентам-початківцям на початку вивчення курсу «Сценічне мовлення». Зазначені рекомендації призначені вберегти студентів від найбільш розповсюджених помилок при роботі над мовленням, підвищити ефективність виконуваних вправ.

Ключові слова: сценічне мовлення, повсякденне мовлення, загальні рекомендації, мовні ресурси.

Работа включает общие рекомендации, которые помогут начинающим студентам в начале изучения курса «Сценическая речь». Указанные рекомендации призваны уберечь студентов от наиболее распространенных ошибок при работе над речью, повысить эффективность выполняемых упражнений.

Ключевые слова: сценическая речь, повседневная речь, общие рекомендации, речевые ресурсы.

The article deals with some general recommendations for first-year students which can be given at the beginning of studying “Stage speech” subject. The given recommendations are aimed to keep students from most spread mistakes while working at their speech and also increase the effectiveness of the exercises.

Keywords: stage speech, every-day speech, general recommendations, speech resources.